

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అయోధ్యాకాండే

॥ పంచషష్ఠితమః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ పంచషష్టితమః సర్గః ॥

వందిజనకర్తృకో రాజ్ఞః స్తువపాఠః, రాజానం దశరథం దివంగతం మత్స్యా
రాజ్ఞీనాం విలాపః

అథ రాత్ర్యాం వ్యతీతాయాం ప్రాతరేవాపరేఽహని ।
వందినః పర్యుపాతిష్ఠంస్తత్పార్థివనివేశనం ॥ 2.65.1 ॥

సూతాః పరమసంస్కారా మాగధాశ్చోత్తమశ్రుతాః ।
గాయకాః శ్రుతిశీలాశ్చ నిగదంతః పృథక్పృథక్ ॥ 2.65.2 ॥

రాజానం స్తువతాం తేషాముదాత్తాభిహితాశిషాం ।
ప్రాసాదాభోగవిస్తీర్ణః స్తుతిశబ్దో హ్యవర్తత ॥ 2.65.3 ॥

తతస్తు స్తువతాం తేషాం సూతానాం పాణివాదకాః ।
అపదానాన్యదాహృత్య పాణివాదాన్యవాదయన్ ॥ 2.65.4 ॥

తేన శబ్దేన విహగాః ప్రతిబుద్ధాశ్చ సస్వనుః ।
శాఖాస్థాః పంజరస్థాశ్చ యే రాజకులగోచరాః ॥ 2.65.5 ॥

వ్యాహృతాః పుణ్యశబ్దాశ్చ వీణానాం చాపి నిఃస్వనాః ।
ఆశీర్గేయం చ గాథానాం పూరయామాస వేశ్మ తత్ ॥ 2.65.6 ॥

తతః శుచిసమాచారాః పర్యుపస్థానకోవిదాః ।
స్త్రీవర్షవరభూయిష్ఠా ఉపతస్థుర్యథాపురా ॥ 2.65.7 ॥

హరిచందనసంపృక్తముదకం కాంచనైర్హృతైః |
ఆనిన్యః స్నానశిక్షాజ్ఞా యథాకాలం యథావిధి || 2.65.8 ||

మంగలాలంభనీయాని ప్రాశనీయాన్యపస్కరాన్ |
ఉపానిన్యస్తథా పుణ్యాః కుమారీబహులాః స్త్రీయః || 2.65.9 ||

సర్వలక్షణసంపన్నం సర్వం విధివదర్చితం |
సర్వం సుగుణలక్ష్మీవత్ తదభూదాభిహారికం || 2.65.10 ||

తతః సూర్యోదయం యావత్ సర్వం పరిసముత్సుకం |
తస్థావనుపసంప్రాప్తం కింస్విదిత్యుపశంకితం || 2.65.11 ||

అథ యాః కోసలేంద్రస్య శయనం ప్రత్యనంతరాః |
తాః స్త్రీయస్తు సమాగమ్య భర్తారం ప్రత్యబోధయన్ || 2.65.12 ||

అథాప్యచితవృత్తాస్తా వినయేన నయేన చ |
నహ్యస్య శయనం స్పృష్ట్వా కించిదప్యపలేభిరే || 2.65.13 ||

తాః స్త్రీయః స్వప్నశీలజ్ఞాశ్చేష్టాం సంచలనాదిషు |
తా వేపథుపరీతాశ్చ రాజ్ఞః ప్రాణేషు శంకితాః || 2.65.14 ||

ప్రతిస్రోతస్త్యణాగ్రాణాం సదృశం సంచకాశిరే |
అథ సందేహమానానాం స్త్రీణాం దృష్ట్వా చ పార్థివం |
యత్ తదాశంకితం పాపం తదా జజ్ఞే వినిశ్చయః || 2.65.15 ||

కౌసల్యా చ సుమిత్రా చ పుత్రశోకపరాజితే |
ప్రసుప్తే న ప్రబుధ్యేతే యథా కాలసమన్వితే || 2.65.16 ||

నిష్ప్రభాసా వివర్ణా చ సన్నా శోకేన సన్నతా |
న వ్యరాజత కౌసల్యా తారేవ తిమిరావృతా || 2.65.17 ||

కౌసల్యానంతరం రాజ్ఞః సుమిత్రా తదనంతరం |
న స్మ విభ్రాజతే దేవీ శోకాశ్రులులితాననా || 2.65.18 ||

తే చ దృష్ట్వా తదా సుప్తే ఉభే దేవ్యౌ చ తం నృపం |
సుప్తమేవోద్గతప్రాణమంతఃపురమమన్యత || 2.65.19 ||

తతః ప్రచుక్రుశుర్దీనాః సస్వరం తా వరాంగనాః |
కరేణేవ ఇవారణ్యే స్థానప్రచ్యుతయూథపాః || 2.65.20 ||

తాసామాక్రందశబ్దేన సహసోద్గతచేతనే |
కౌసల్యా చ సుమిత్రా చ త్యక్తనిద్రే బభూవతుః || 2.65.21 ||

కౌసల్యా చ సుమిత్రా చ దృష్ట్వా స్పృష్ట్వా చ పార్థివం |
హా నాథేతి పరిక్రుశ్య పేతతుర్ధరణీతలే || 2.65.22 ||

సా కోసలేంద్రదుహితా చేష్టమానా మహీతలే |
న భ్రాజతే రజోద్వస్తా తారేవ గగనచ్యుతా || 2.65.23 ||

నృపే శాంతగుణే జాతే కౌసల్యాం పతితాం భువి |
అపశ్యంస్తాః స్త్రీయః సర్వా హతాం నాగవధూమివ || 2.65.24 ||

తతః సర్వా నరేంద్రస్య కైకేయాప్రముఖాః స్త్రీయః |
రుదంత్యః శోకసంతప్తా నిపేతుర్గతచేతనాః || 2.65.25 ||

తాభిః స బలవాన్ నాదః క్రోశంతీభిరనుద్రుతః |
యేన స్ఫీతీకృతో భూయస్తద్ గృహం సమనాదయత్ || 2.65.26 ||

తత్ పరిత్రస్తసంభ్రాంతపర్యత్సుకజనాకులం |
సర్వతస్తుములాక్రందం పరితాపార్తబాంధవం || 2.65.27 ||

సద్యోనిపతితానందం దీనం విక్లవదర్శనం |
 బభూవ నరదేవస్య సద్మ దిష్టాంతమీయుషః || 2.65.28 ||

అతీతమాజ్ఞాయ తు పార్థివర్షభం
 యశస్వినం తం పరివార్య పత్నయః |
 భృశం రుదంత్యః కరుణం సుదుఃఖితాః
 ప్రగృహ్య బాహూ వ్యలపన్ననాథవత్ || 2.65.29 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
 అయోధ్యాకాండే పంచషష్ఠితమః సర్గః ||